

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evsebivs || De Euangelica pr[a]eparatione

Eusebius <Caesariensis>

[Augsburg], 1522

VD16 E 4299

Quod Plato priscorum fabulas & interprætationes fabularum contempsit.
Cap. x.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34477

lius in Eleusine, una cū Celesiabiabus sepultus est. Quid multa? nō em̄ latet a gentilibus sepulchra hoīum adorari. Hęc qdem Clamēs.

Qualis de dijs priscorum fuerit opinio. CAPVT IX

NOs autē rursus altius hęc repetentes, dicere non dubitamus natura, imo ꝑo diuinitus omnibus esse hominibus insitum, nō solū utiq; quid atq; cōducibile de noīe significari, uerum etiam omnīū rer; creatorē sic appellari, & uerbo qdem ita omēs natura duce conueniunt, re autem creaturas pro creatore coluerunt, ꝑter unum aut admodum paucos, ut ugriffimis hebræor; libris ostendit, qui rebus inuisibilibus ad intelligibilia mentis oculos sancte reducētes, nō creature alicui, sed ipsi rerum omnīū creatori/cunctor; q; largitori bonor; dei appellationem attribuerunt. Cæteri autē omēs tenebris animi inuoluti, ad tanrā impietatem deducti sunt, ut pecudum more honestum ac cōducibile bonor; q; omnīū extremū uoluptate corporis terminarēt. Et hac ratione eos q uoluptatum adinuerūt genera, uel auxerunt atq; amplificarunt maleficos & mortales uiros, ut dictum est, quasi bonor; largitores, Saluatores, & deos appellarunt, piām huius nominis notionem natura eis insitam ad eos transferētes, quos bonorum inuentores putabant, tantumq; mentis insania ualuit, ut nec peccare se arbitrarentur, nec erubescerent diuinis honoribus maleficos atq; potentes homines, propter regna tunc primum constituta, colere atq; admirari. Cumq; ut iam diximus, mores hoīum legibus stabiliti nō essent, nec supplicia peccatoribus imminerent, adulteria, nephanda matrimonia, maribus ereptam pudicitia, homicidia, parricidia, confecta scelere bella, quasi res pulcherrime gestas, dijs suis attribuebāt, & ear; rer; memoriā, posterioribus quasi putilē relinqre studebāt. Qd Plato priscor; fabulas & interpretatōes fabular; cōtēpsit. Cap. x.

HAec theologia priscorum fuit, quam iuniores naturalīū rerum scientia non parum iactantes, ad honestiora naturæ secreta interpretantur, ita nec omnino impietate maiorum effugerunt, nec tantam rerum turpitudinem ferre potuerunt, sed priscorum peccata corrigere uolentes, uirtutesque corporeas, quibus generantur, aluntur, & crescunt, corpora per fabulas significari uolentes, & hinc ordine progressi, non solum

solum principia & rerum elementa, ut Solem, Lunam, Stellas,
 Præterea terram, aquam, ignem, uerum etiam composita & affectus
 eorum & fructus terræ, quos Cererem bonam deam, & Bacchum
 nominant per fabulas, uiolenta quidam interpretatione significari
 uoluerunt. Ita iuniores quidem maiorum theologiam erubescētes,
 ac parui antiquitatem atq; consuetudinem facientes, quasi remedia
 turpitudinis deorum excogitarunt. Vetusissimi autem, etiam ani-
 maliabruta quæcunq; ad uitam conducere uideantur, in deorū nu-
 mero collocare ausi sunt, & in manibus bælis cærimonias statuere
 non erubuerunt. Ipsos igitur audias græcos per unum, qui præstan-
 tissimus omnium fuerat, fabulas, nonnunq̄ suscipiendas, nonnunq̄
 repellendas asserere. Mirabilis enim apud eos Plato, modo senten-
 tiam suam apertius explicando negat ea dicēda dijs esse, quæ ab an-
 tiquissimis dicta sunt, modo de legibus scribēs oportere affirmat fa-
 bulis, quæ de dijs traditæ sunt, quoniam nihil falsi in eis cōtineatur,
 fidem adhibere. Postremo a priscorum theologia suam desperans,
 cum de Cælo, Sole, Luna, Stellis, & de uniuerso mundo partibusq;
 suis physice more suo locutus sit. Demum de priscorū genealogia
 deorum, quasi particulariter sic in Thimæo differit. Sed de aliorum
 dæmonum atq; deorum generatiōe differere maius est opus quam
 humeris nostris ferre possumus. Quare his qui hæc tradiderūt, cre-
 dere debemus, qui cum a dijs orti sunt, & parentes suos qui sint op-
 portune teneant, nullo modo falluntur. Nam quamuis neq; neces-
 sario/ neque probabiliter dicant, tamen quia rem suam enarrant,
 æquum est, ut eis fidem adhibeamus. Quare secundum priscorum
 instituta genealogia deorum terminetur, credanturq; Cæli ac Ter-
 ræ filij, Oceanus & Thetis fuisse, ex quibus Phorcis, Saturnus, Ops
 & alij complures nati sunt. A Saturno autem & Ope Iuppiter & Iu-
 no. Hæc igitur Plato secūdum ius & fas, quamuis nullo modo pro-
 bari possint, credenda esse in Thimæo censuit. Attendere autem di-
 ligenter oportet, quia nihil altius in hac fabulosa genealogia conti-
 neri ostendit. Alio autem in loco hic ipse sententiam suam apertius
 explicans his v̄bis utitur. Primū igit̄ ego dixi, maximū de maximis
 rebus mēdaciū efferre ausus est, qui q̄ Cælius fecisse ab Hesiodo dī,
 q̄d a Saturno mulctatus sit, & Saturnus rursus a filio improbe finxit
 Nam

Nam etiam si uera essent, tacēda omnino putarem, nec ita facile ad omnes efferenda, sed maxime quidem celandā, quod si necessitatis quaedam dicere cogert, paucissimis tradēda fuisse, ardua em̄ sunt, nec p̄dicanda o Adimante in ciuitate nostra, nec enim iuueni per/ suadendum est puniri parentes oportere, etiam si iniuriam inferāt. Nec autem omnino credēdum est, deos inter se ita dissidere, ut ali/ us alij bella & pugnam ciat, nec enim uera hęc sunt, nec nobis con/ ducibilia, qui si rempublicam conseruare uolumus, intestina bella, odia, & simulationes turpissimas abijcere debemus, nec gigantum aduersus deos pugnas, & heroum in cognatos adolefcētibus expli/ candas iudico, sed si aliquo modo possemus, nunq̄ ciuem cui fuisse inimicum persuaderemus. Hęc enim maxime adolefcētibus, hęc uiris senioribus p̄dicanda, quare poetę cogendi etiam sunt hęc carminibus suis ædere. Saturni autem uincula, & Vulcani a patre proiectio, cum auxilium pulsatę matri afferet, deorumq; pugna, quas Homerus conscripsit, nullo modo audiendę. Aperūssime igitur Plato priscorum fabulas, & fabularum interpretaciones cōtem/ psit, quod Romani intelligentes, fabularum figmenta spreuerunt. Quod ab Halicarnasseo Dionysio cognoscere poteris, q̄ in secun/ do uetustę Romanorum historię, res gestas Romuli enarrans, sen/ tentiam quoq; illius uiri de dijs his uerbis ostendit. Non ignorauit, quia diligenter conditę leges & de bonis rebus contentio, & mili/ taris exercitatio optimam ciuitatem constituunt, quarum rerū ma/ gnā curam adhibuit, a cultu deorum incipiens. Tempia igitur, lu/ cos, aras, simulachra, formas & symbola, uirtutes, beneficia, quę a dijs hominibus collata sunt, cęrimonias ac saluberrimas solennita/ tes, quibus dij culti gaudent, iusticiam, & dies festos cęteraq; con/ stituit, ut optime gręcorum reipublicę res romana conferri possit. Fabulas autem quę de dijs traduntur, turpes atq; ignobiles existimāt, nec solum dijs, sed neq; probis hominibus, dignas cunctas eiecit ac persuasit, ut optime de dijs Romani & existiment, & loquātur, nul/ lum enim opus in immortalī naturę indignū illis attribuit. Ita nec Cę/ lus a suis filijs uirilia amputatur, nec a Saturno liberi sui interficiun/ tur, nec Iuppiter in tartarum patrem conijcere, nec bella, nec uulne/ ra, nec uincula, nec seruitus deorum apud eos ulla dicitur, sed nec fo/

lemnis

lennis unquam dies lugubri habitu agitur, quemadmodum dum apud Græcos fletu & planctu Proserpinæ ac Dionysij passionēs celebrantur, nec inspicere apud eos aliquis poterit, quamvis inopes iam omnino corrupti sunt, furentes & bacchantes viros simul, atq; foeminas in templis deorum pernoctare. Nec aliud quicquam monstrum nephandum, sed religiose omnia, quæ ad deos pertinent & dicuntur & aguntur, adeo ut neque apud Græcos, neq; apud Barbaros usquam honestius ista constituta sint, & quod ego maxime mirari soleo, quamvis ex uniuerso terrarum orbe, in urbem multi confluant, qui res sacras patrijs peragunt moribus, nihil tamen alienum publice ciuitas imitata inuenitur, quod multis alijs accidisse manifestum est. Verum etiam si deorum responsis, alienigena quædam sacra suscepta sunt, omni eiecta fabularum garrulitate, Romanis moribus peragantur. Sicut matri deorum sacra quotannis certaminibus, ex consuetudine Romanorum fuit, sacerdos autem utriusque sexus, uir & foemina ex Phrygia consecratur, & urbem, ut solent, tibiarum & tympanorum sonitu perlustrant. Sic pie ac religiose Romana ciuitas, turpitudine fabularum omnino spreta, deorum carmonias peragit. Non autem ignoro esse nonnullas fabulas apud Græcos hominibus utiles, quarum alia naturæ opus per mœrorem ostendunt, alia consolandi gratia fictæ, plenæ utilitatis sunt, quæ quauis optimæ scientiæ, tamen Romanorum Theologiam multo præstantiorem duco, parua enim est illa fabularum utilitas, nec multis prodesse potest, sed illis duntaxat, qui causas rerum curiosius inuestigarunt, qui certe paucissimi sunt. Multitudo autem indoctior, ad peius solet huiusmodi orationem interpretari, & in horum alterum semper incurrit. Nam aut duplicabiles deos ducit, si quidem eorum multa in magnis miserijs oppressi fuerunt, aut nihil turpe, aut iniquum deorum in exemplis admonita putat. Quare illis solummodo relinquenda ista sunt, quæ philosophiæ speculationibus insudarunt

EVSEBII PAMPHILI LIBER TERTIVS

De honestiore & naturali Theologia Græcorum.

CAPVT I.